

SKOGSSTYRELSEN
PRODUKTER & TJÄNSTER

Naturvärdesinventering enligt Svensk standard, i samband med planerade tomter

Stenskär 1:1, Östhammars kommun

SKOGSSTYRELSEN

Skogsstyrelsens Produkter & tjänster

Skogsstyrelsens Produkter & tjänster är benämningen på Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet. Vi är experter inom det skogliga området och erbjuder i dagsläget ett utbud bestående av cirka 40 fasta tjänster, kombinerat med skräddarsydda tjänster utifrån kundernas behov inom hela vårt kompetensområde. Uppdragsverksamheten hålls separerad från myndigheten och är självfinansierande.

Uppdragsgivare

Daniel Boode

Tidpunkt för utförd inventering

Juni 2017

Inventeringen utförd av

Ellen Salomonsson

Rapporten skriven av

Ellen Salomonsson

Fotograf

Ellen Salomonsson

Ärendenummer

U066173

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Inledning	6
2.1	Uppdrag	6
2.2	Inventeringsområde	6
2.3	Syfte.....	8
3	Metodik	9
3.1	Naturvärdesinventering enligt svensk standard	9
3.2	Detaljeringsnivå.....	9
3.3	Tillägg.....	9
3.4	Utförare och kompetens.....	10
3.5	Tidpunkt för fältarbete	10
3.6	GIS.....	10
3.7	Miljöpåverkan.....	10
3.8	Förstudie	11
3.9	Fältinventering.....	11
3.10	Naturvärdesbedömning.....	11
3.11	Naturvärdeobjekt	12
3.12	Landskapsobjekt (ej aktuellt i denna inventering)	12
3.13	Övriga områden	12
3.14	Naturvärdesklasser.....	12
3.15	Naturtyper	13
3.16	Artobservationer	13
4	Resultat.....	14
4.1	Allmän beskrivning av inventeringsområdet.....	14
4.2	Regionens naturgeografi.....	14
4.3	Vegetation.....	15
4.4	Skogstillstånd.....	15
4.5	Naturvärdesobjekt.....	16
	N1. Naturvärdesobjekt – 0,4 ha, naturvärdesklass 3	17
	N2. Naturvärdesobjekt – 0,5 ha, naturvärdesklass 3	19
4.6	Formellt skyddade områden	21
4.7	Natura 2000-typer.....	21
4.8	Artfynd.....	21

4.9	Tillägg fördjupad artinventering.....	22
4.10	Tillägg värdeelement gammal tall	22
4.11	Osäkerhetsfaktorer	23
5	Källor och referenser	24

Bilagor:

Bilaga 1: Karta över planerade tomter

Bilaga 2: Bedömning av grönsläpp

Bilaga 3: Översiktskarta fördjupad artinventering: Orkidéer

Bilaga 4: Översiktskarta värdeelement gammal tall

Bilaga 5: Inventeringsområde och naturvärdesobjekt, separat karta

1 Sammanfattning

Skogsstyrelsen har på uppdrag av fastighetsägaren Daniel Boode under juni 2017 genomfört en naturvärdesinventering (NVI) enligt svensk standard. Naturvärdesinventeringen utfördes på fastigheten Stenskär 1:1 i Östhammars kommun. Där planeras avstyckning av tio tomter som en utvidgning av ett befintligt fritidshusområde, se bilaga 1.

Den här rapporten innehåller resultat från naturvärdesinventering på fältnivå med detaljeringsgraden detalj. Inom ramen för svensk standard har tilläggen fördjupad artinventering av orkidéer *Orchidaceae* utförts och tillägget värdeelement lagts till för att uppmärksamma gammal tall. Dessutom ingår ett tillägg *utanför svensk standard* med bedömning av hur minskade grönsläpp (oexploaterad mark mellan tomter) påverkar växt- och djurliv. Rapporten kompletteras också med leverans av GIS-filer (kartdata inklusive attributdata).

De planerade tomterna ligger i anslutning till befintliga tomter, i kustnära läge vid Östersjön i Östhammars kommun. Fritidshusområdet har ett väl utbyggt vägnät och har ett stort inslag av grönytor med bevarad naturmark. Floran i området kring Stenskär är tydligt påverkad av kalkhalten i marken, särskilt i lägre liggande delar. Terrängen är varierad mellan lägre liggande fuktiga partier och högre hållmarker. Tidigare har delar av området varit öppnare hag- och jordbruksmarker. Skogen inom inventeringsytorna utgörs till övervägande del av igenväxningsmarker med inslag av hållmarker med längre trädkontinuitet.

Naturvärdesinventeringen visar att det finns två naturvärdesobjekt. Inom dessa påträffades naturvårdsarter knutna till död ved, gammal tall och kalkrik mark. Den fördjupade artinventeringen av orkidéer visade att de fuktigare markerna hade stort inslag av en, för kustområdet, vanlig orkidéflora. Redovisningen av värdeelement gammal tall visar spridda förekomster av gammal tall i tre av sex delområden, utanför naturvärdesobjekt.

Bedömning av grönsläpp redovisas separat i bilaga 2.

2 Inledning

2.1 Uppdrag

Skogsstyrelsen har på uppdrag av fastighetsägare Daniel Boode utfört en naturvärdesinventering enligt svensk standard, med tilläggen fördjupad artinventering (orkidéer *Orchidaceae*) och värdeelement (gammal tall). Dessutom ingår ett tillägg utanför svensk standard som omfattar bedömning av grönsläppens (oexploaterad naturmark mellan avgränsade tomter) läge och deras betydelse för djur och växter. Syfte, utförande och resultat av detta tillägg redovisas separat i bilaga 2.

2.2 Inventeringsområde

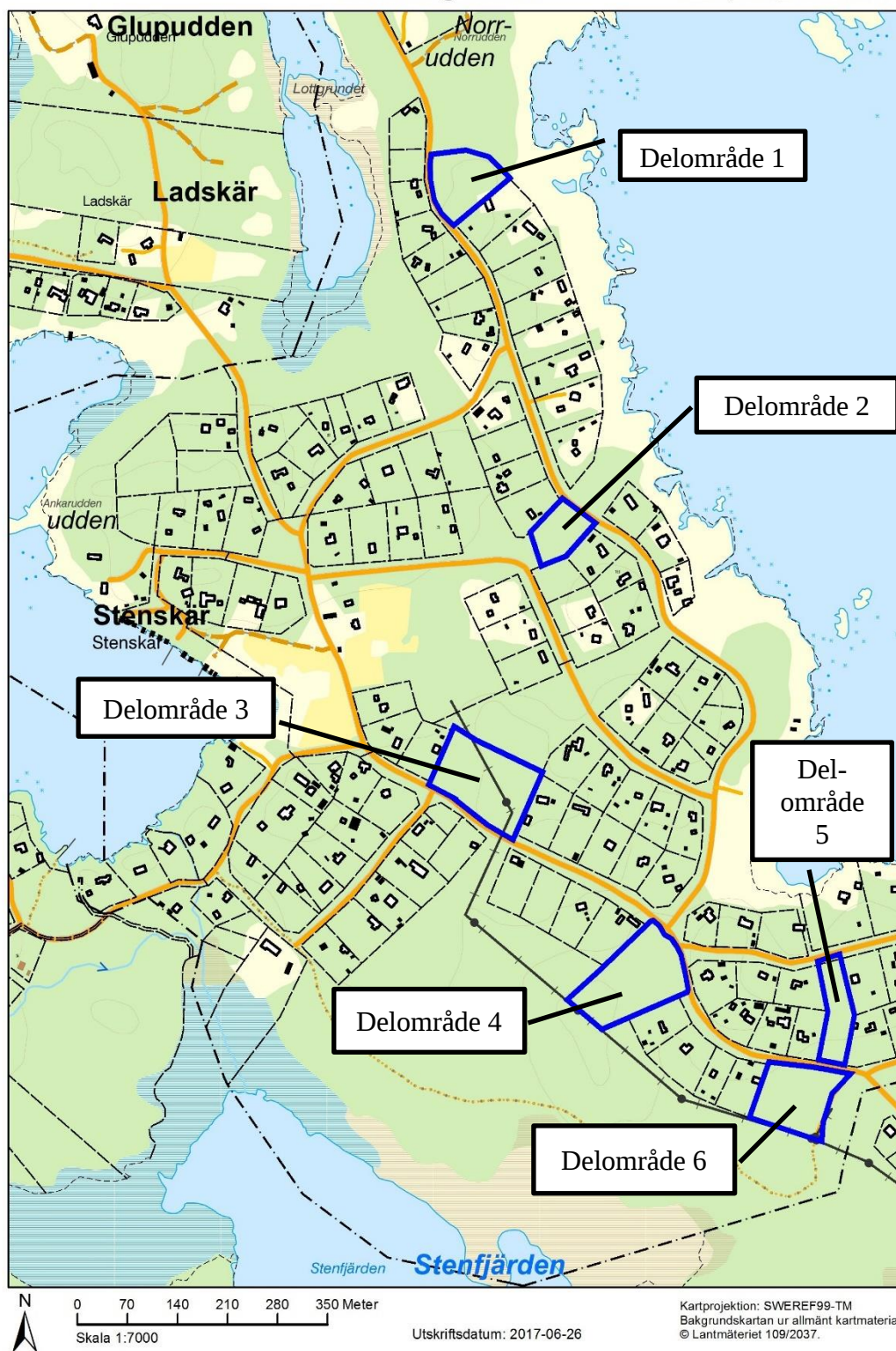
Naturvärdesinventeringen omfattar sex delområden som motsvarar de tio planerade tomterna och i vissa fall intilliggande mark för att göra naturliga avgränsningar vid fältinventering. Tomternas placering framgår av bilaga 1. Inventeringsområdet omfattar totalt ca 5,3 ha och utbredningen framgår av kartan på nästa sida.

SKOGSSTYRELSEN

Inventeringsområde

Kartans mittpunktskoordinat:
SWEREF99TM (N, E) 6695648, 683329
WGS84 (Lat, Lon) 60.35569, 18.32347

Översiktskarta över inventeringsområdet där inventerade delar har blå yttergränser. Numrering norrifrån, observera att numreringen avviker från den i bilaga 1. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

2.3 Syfte

Syftet med naturvärdesinventeringen är att enligt svensk standard identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa.

3 Metodik

3.1 Naturvärdesinventering enligt svensk standard

Skogsstyrelsens naturvärdesinventering sker enligt en metodik som är fastställd av Swedish Standards Institute (SIS) och som beskrivs i – ”Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning”, svensk standard SS 199000:2014. ”Teknisk rapport SIS-TR 199001” kompletterar standarden och fungerar som stöd vid genomförande av NVI.

Naturvärdesinventeringen omfattar identifiering av geografiska områden av positiv betydelse för biologisk mångfald, samt bedömning av denna betydelse.

Följande moment ingår i naturvärdesinventering på fältnivå:

- Förstudie med identifiering av potentiella naturvärdesobjekt och beskrivning av inventeringsområdet
- Fältninventering, avgränsning och beskrivning av naturvärdesobjekt
- Bedömning av naturvärdesobjektens naturvärde i olika naturvärdesklasser
- Fältninventering, identifiering, avgränsning och beskrivning av eventuella landskapsobjekt
- Rapportering

Naturvärdesinventeringen kombinerar en sammanställning av befintliga kunskapsunderlag med inventering i fält. Bedömningen av områdets naturvärden grundar sig därför både på tidigare kända uppgifter och på nya uppgifter från denna fältninventering.

3.2 Detaljeringsnivå

Naturvärdesinventeringen är enligt önskemål från kunden utförd med detaljeringsgrad detalj. Det innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är en yta av 10 m² eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 10 m eller mer samt en bredd av 0.5 m eller mer.

Alla geografiska områden av positiv betydelse för biologisk mångfald ner till minsta obligatoriska karteringsenhet redovisades som naturvärdesobjekt. Även naturvärdesobjekt från tidigare utförda relevanta inventeringar avgränsades oavsett storlek. I de fall vi upptäckte mindre objekt i fält som kunde redovisas utan avsevärt merarbete, så redovisades dessa också. Vid fältninventeringen noterade vi dessutom Natura 2000-naturtyper som överstiger minsta obligatoriska karteringsenhet.

3.3 Tillägg

Som ett komplement till den grundläggande naturvärdesinventeringen gjordes tillägget *fördjupad artinventering* och tillägget *värdeelement*.

Fördjupad artinventering innebär att specifika arter eller artgrupper inventeras särskilt. I detta fall gällde det artgruppen orkidéer *Orchidaceae*. Orkidéer eftersöktes särskilt noga vid besök i början av juni då floran fortfarande var relativt lågvuxen och bladrosetter nere vid mark kunde upptäckas. I mitten av juni gjordes ett återbesök för säkrare artbestämning av ett par arter i blomningstid.

Värdeelement som tillägg innebär att element som är särskilt viktiga för områdets naturvärden eftersöks, kartlagts och redovisas även om dessa ligger utan för naturvärdesobjekt. I detta fall har värdeelementet *gammal tall* kartlagts. Observera att dessa endast redovisas i de fall de ligger utanför naturvärdesobjekt.

3.4 Utförare och kompetens

Ellen Salomonsson har utfört naturvärdesinventeringen (förstudie, fältinventering, naturvärdesbedömning och rapportering).

Våra minimikrav för inventerare är högskoleexamen inom skog eller biologi eller motsvarande grundutbildning utan högskolestatus, högskoleutbildning i ämnet naturvårdsbiologi minst 15 högskolepoäng (hp) eller motsvarande utbildning utan högskolepoäng, Skogsstyrelsens grundkurs i nyckelbiotopinventeringsmetodik, Skogsstyrelsens utbildning i signalartskännedom, genomförande av klassificering, avgränsning och registrering av minst fem nyckelbiotoper av skiftande karaktär under handledning, deltagande i kalibreringsövning för nyckelbiotoper i fält varje kalenderår, Skogsstyrelsens utbildning i naturvärdesinventering enligt svensk standard samt relevant artkunskap. Dessutom krävs erfarenhet av liknande uppdrag eller genomförande med handledning av annan erfaren inventerare.

Ellen Salomonsson uppfyller ovanstående krav samt har kunskap och erfarenhet av relevant kunskapsunderlag.

3.5 Tidpunkt för fältarbete

Fältinventeringen utfördes under juni 2017.

3.6 GIS

Med hjälp av GIS redovisades geografiska avgränsningar för inventeringsområdet, naturvärdesobjekt och landskapsobjekt samt även objektens nummer (identiteter). Vi använder koordinatsystemet SWEREF99.

3.7 Miljöpåverkan

Vid naturvärdesinventering sker miljöpåverkan främst i form av transporter. Inför varje naturvärdesinventering gör Skogsstyrelsen en planering i syfte att minimera transportsträckan genom att i möjligaste mån använda lokalt placerad personal. Transportslag och bränsleslag övervägs i syfte att minimera förbrukningen av fossila bränslen.

3.8 Förstudie

Naturvärdesinventeringen inleddes med kartstudier över inventeringsområdet för att hitta de, ur naturvärdessynpunkt, mest intressanta områdena. Skogsstyrelsen har för sina kartstudier tillgång till ett gediget GIS-baserat material med kartor, flygfoton, satellitbilder, skogsdata och olika typer av inventeringar utförda av Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen samt ideella organisationer. De tidigare kända värden som kontrollerades särskilt var bl.a. följande:

- Nyckelbiotoper och områden med naturvärden
- Våtmarker med naturvärden
- Sumpskogar
- Flora- och faunafynd
- Vattendrag med flodpärlmussla
- Formellt skyddade områden som naturvårdsavtal, biotopskydd, naturreservat och nationalparker
- Områden som planeras få formellt skydd
- Natura 2000-områden
- Riksintressen för naturvård eller kulturmiljövård

3.9 Fältinventering

Ortofoton och satellitbilder användes som underlag vid fältinventeringen. Den omfattade samtliga potentiella naturvärdesobjekt som identifierades vid förarbetet. Utföraren genomsökte dessutom inventeringsområdet efter ytterligare naturvärdesobjekt. Varje del av inventeringsområdet besöktes på plats.

Utföraren använde den utrustning och de hjälpmedel som var nödvändiga för att identifiera, avgränsa, naturvärdesbedöma och dokumentera naturvärdesobjekt samt landskapsobjekt (ej aktuellt i denna inventering).

Varje naturvärdesobjekt dokumenterades i normalfallet med representativt foto.

3.10 Naturvärdesbedömning

I samband med fältinventeringen utfördes en naturvärdesbedömning. Den innebär en bedömning av ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald. Art och biotop användes som bedömningsgrunder.

Bedömningsgrunden art omfattar naturvårdsarter (skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter) och artrikedom. Då används arter som vi har noterat i fält samt uppgifter om tidigare fynd som fortfarande kan finnas kvar.

Bedömningsgrunden biotop omfattar två aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet och hot. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö (utom naturvårdsarter och artrikedom, däremot hanteras nyckelarter som en biotopkvalitet). Viktiga biotopkvaliteter som tillmäts betydelse är naturlighet, processer och störningsregimer, strukturer, element, kontinuitet, naturgivna förutsättningar, förekomst av nyckelarter, läge, storlek och form.

3.11 Naturvärdeobjekt

Naturvärdesobjekten utgörs, i de flesta fall, av en sammanhängande yta med en dominerande naturtyp. Olika biotoper kan finnas inom en naturtyp. Ett naturvärdesobjekt kan, utöver den dominerande naturtypen, innehålla mindre ytor som tillhör andra naturtyper. Naturvärdesobjektet tilldelas slutligen en naturvärdesklass.

3.12 Landskapsobjekt (ej aktuellt i denna inventering)

Landskapsobjekt kompletterar naturvärdesobjekt och innebär att naturvärden av landskapsekologisk karaktär redovisas som geografiska områden.

Landskapsobjekt har identifierats och avgränsats

- när landskapets positiva betydelse för biologisk mångfald uppenbart är större eller av annan karaktär än de ingående naturvärdesobjektens betydelse
- när de ingående naturvärdesobjekten tillsammans ger förutsättningar för naturvårdsarter som är knutna till ett landskap med en kombination av olika naturtyper snarare än till enskilda naturtyper
- när områden utanför naturvärdesobjekten tillsammans med de ingående naturvärdesobjekten skapar en helhet som har positiv betydelse för biologisk mångfald

Landskapsobjekt tilldelas inte en naturvärdesklass. (Inom den här inventeringen avgränsades inga landskapsobjekt.)

3.13 Övriga områden

Övriga områden är benämningen på de ytor som inte avgränsats som naturvärdesobjekt eller landskapsobjekt på aktuell nivå och detaljeringsgrad. De omfattar områden med lågt naturvärde och områden som har positiv betydelse för biologisk mångfald, men som till ytan är för små för att rimligen kunna identifieras.

3.14 Naturvärdesklasser

Naturvärdesbedömningen resulterar antingen i att objektet har lågt naturvärde eller hamnar i någon av naturvärdesklasserna 1, 2 och 3.

Områden med låga naturvärden har inte använts vid avgränsningen av naturvärdesobjekt. Naturvärdesklass 4 används enbart om det har beställts som ett tillägg.

- **Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1**
Störst positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje område bedöms vara

av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

- **Högt naturvärde – naturvärdesklass 2**
Stor positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje område bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
- **Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3**
Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Ett område av en viss naturtyp med naturvärdesklass 3 behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men bedöms vara av särskild betydelse för att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.
- **Visst naturvärde – naturvärdesklass 4**
Viss positiv betydelse för biologisk mångfald. Ett område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

3.15 Naturtyper

Under fältarbetet har identifierade biotoper grupperats i ett antal naturtyper. Skogsstyrelsen har, som stöd vid naturvärdesbedömning och beskrivning av olika naturtyper, använt ”Teknisk rapport SIS-TR 199001”.

3.16 Artobservationer

Vi har registrerat fynd av naturvårdsarter i Artportalen samt redovisar dem även under ”Resultat” och i shapefil tillhörande rapporten. Arter eftersöktes i den mån det behövdes för att göra naturvärdesklassning. För orkidéer genomfördes fördjupad inventering beskriven ovan.

Benämningen av arter följer så långt det är möjligt Dyntaxa.

4 Resultat

4.1 Allmän beskrivning av inventeringsområdet

Inventeringsområdet, uppdelat på sex delområden, ligger i anslutning till befintliga tomter i ett fritidshusområde. Området har ett kustnära läge vid Östersjön i Östhammars kommun. Fritidshusområdet har ett väl utbyggt vägnät och har ett stort inslag av grönytor med bevarad naturmark. Floran i området är tydligt påverkad av kalkhalten i marken, särskilt i lägre liggande delar. Terrängen är varierad mellan lägre liggande fuktiga partier med inslag av kärr och högre hållmarker. Historiken är präglad av landhöjningen och av brukande i form av bete, slåtter och skogsbruk. Skogen är till övervägande del medelålders, med inslag av äldre partier och av igenväxningsmarker. Området har i vissa avseenden god konnektivitet med det omgivande landskapet, som har likartad natur, men är genombrutet av vägar, diken och bebyggelse.

Inom inventeringsområdet finns stort inslag av högrörtsflora med inslag av orkidéer. Till höger i bild björkskog, till vänster planterad granskog. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen.

4.2 Regionens naturgeografi

Området ligger inom den naturgeografiska regionen *Roslagens kust/skärgård*.

4.3 Vegetation

Skogsmarkens vegetation är till övervägande del av högörtstyp men varierar kraftigt med terrängen, från lavrika marker på hållmarkshöjder till högörtskärr. Floran är överlag kalkpåverkad med stort inslag av vanligare orkidéer som tvåblad *Neottia ovata* och skogsknipprot *Epipactis helleborine*. I närliggande områden, utanför inventeringsområdet, finns populationer av ovanligare orkidéer som guckusko *Cypripedium calceolus* och gulyxne *Liparis loeselii*.

4.4 Skogstillstånd

Skogen i fritidshusområdet består till övervägande del av medelålders till äldre skogsbestånd. Inslag av alkärr finns, liksom äldre skog i anslutning till hållmarker. Historiska kartor visar att området i huvudsak varit skogbeklätt även längre tillbaka. I fält visar gama diken och odlingsrösen att delar av området en gång var öppnare marker för bete/slätter/odling. Dessa tidigare öppna marker är i dag planterade med gran *Picea abies* och tall *Pinus sylvestris*, medan andra verkar naturligt igenvuxna med i björk *Betula pendula* och asp *Populus tremula*.

4.5 Naturvärdesobjekt

Naturvärdesinventeringen resulterade i två identifierade naturvärdesobjekt. En översiktlig karta samt tabell över naturvärdesobjekten visas. Sedan följer en detaljerad beskrivning. Objekten finns även på karta i bilaga 5.

Översiktskarta över naturvärdesobjekt. Skala ca 1:10000. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037. Blå linje = inventeringsområde, orange = naturvärdesobjekt klass 3.

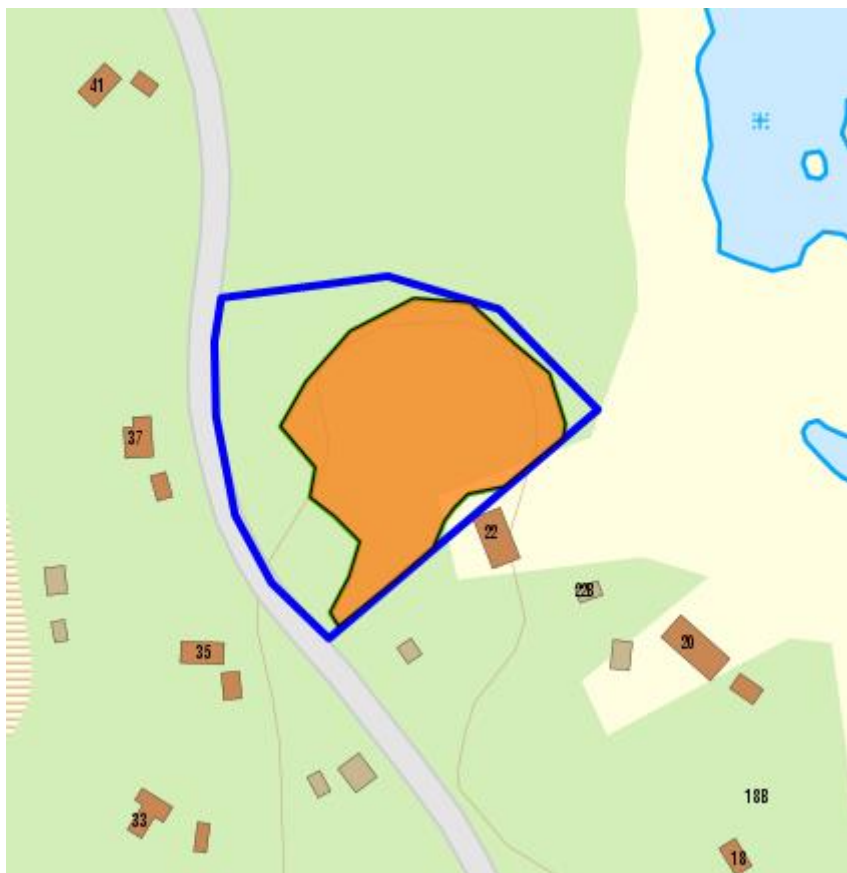
Tabell 1. Sammanfattning av naturvärdesobjekt

Objekt nr	Kundens nr	Naturvärdesklass	Beskrivning	Areal (ha)	X-koordinat	Y-koordinat
					Koordinatsystem: SWEREF99	
N1.	Tomt 1	3	Hällmarksskog med gamla tallar	0,4	669 63 05	68 33 54
N2.	Tomt 2	3	Hällmarksskog med gammal tall och gran	0,5	669 51 61	68 35 52

N1. Naturvärdesobjekt – 0,4 ha, naturvärdesklass 3

Höjd med hållmarksskog och stort inslag av gamla tallar. På krönet är många tallar senvuxna och krokiga. Arten tallticka finns på träd i objektet. Naturvärdena är knutna till hållmarksmiljön, de gamla tallarna och de arter som är knutna till dessa. Död ved förekommer sparsamt.

Karta över naturvärdesobjekt N1. Skala ca 1:2000. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

N1. Naturtyp

Skog och träd.

N1. Biotop/er

Västlig taiga.

N1. Naturvärdeklass

Klass 3 – påtagligt naturvärde. Motiveringen är att objektet har ett stort inslag av gamla, ofta senvuxna tallar och förekomst av rödlistad art. Död ved och naturvårdsarter hade kunnat förekomma i högre utsträckning.

N1. Naturvårdsarter

Tallticka, *Phellinus pini* är rödlistad (NT, nära hotad) och visar på visst artvärde.

N1. Tidigare inventeringar

Inga uppgifter om tidigare inventeringar.

N1, fotot taget mot NO. Koordinat 669 62 88, 68 33 61. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen.

N1, fotot taget mot NV. Koordinat 669 62 88, 68 33 61. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen.

N2. Naturvärdesobjekt – 0,5 ha, naturvärdesklass 3

Hällmarsskog med påtagligt inslag av äldre gran och tall. Tallar upp mot cirka 250 år förekommer och senvuxna granar omkring 150-170 år. Död ved med brandticka visar på en relativt skyddad miljö. På höjden finns sommartid solvarma luckor värdefulla för insekter. Lavbehängda granar och tall med bohål.

Karta över naturvärdesobjekt N2. Skala ca 1:2 000. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

N2. Naturtyp

Skog och träd.

N2. Biotop/er

Västlig taiga.

N2. Naturvärdeklass

Klass 3– påtagligt naturvärde. Motiveringen är att objektet har ett stort inslag av gamla barrträd samt inslag av senvuxen asp. Den rödlistade arten brandticka *Pycnoporellus fulgens* signalerar värden knutet till död ved. Man skulle kunna förvänta sig ett påtagligare inslag av naturvårdsarter och ett större inslag av död ved i miljön, därav är objektet inte högre klassat.

N2. Naturvårdsarter

Brandticka *Pycnoporellus fulgens* är rödlistad (NT, nära hotad) visar på värden knutna till död ved. Arten påträffades på granlåga i ett vindskyddat, skuggigt läge i objektet.

N2. Tidigare inventeringar

Inga uppgifter om tidigare inventeringar

N2, fotot taget mot N. Koordinat 669 51 85, 68 35 42. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

N2, fotot taget mot SO. Koordinat 669 51 27, 68 35 19. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

4.6 Formellt skyddade områden

Det finns inga områdesskydd enligt miljöbalken eller naturvårdsavtal inom inventeringsområdet.

Det finns heller inga utpekade Natura 2000-områden inom inventeringsområdet.

4.7 Natura 2000-typer

Följande natura 2000-typer påträffades inom inventeringsområdet:

- Västlig taiga 9010

4.8 Artfynd

Vid naturvärdesinventeringen påträffades ett antal naturvårdsarter (skyddade arter inklusive fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter). I tabell 2 redovisas naturvårdsarter som påträffats inom inventeringsområdet. Arterna redovisas även i shapefil tillhörande rapporten.

Arter som förekom allmänt i området har inte kartlagts närmare, med undantag för orkidéer. Exempelvis förekommer en rad signalarter knutna till kalkrika marker i fuktigare delar och dikeskanter inom alla delområden. Exempelvis liljekonvalj *Convallaria majalis*, getrams *Polygonatum odoratum*, ormbär *Paris quadrifolia*, stenbär *Rubus saxatilis* med fler.

Tabell 2. Naturvårdsarter (skyddade arter, rödlistade arter, signalarter, typiska arter och ansvarsarter) noterade inom inventeringsområdet under inventeringen.

Art	Kategori*	Naturvärdesobjekt	Delområde
Svamp			
Tallticka <i>Phellinus pini</i>	NT, S, T	N1	1
Brandticka <i>Pycnoporellus fulgens</i>	NT, S	N2	4
Kärlväxter			
Tvåblad <i>Neottia ovata</i>	LC, S, S8, T		1,2,3,4,5,6
Skogsknipprot <i>Epipactis helleborine</i>	LC, S, S8, T		1,2,3,4
Nattviol <i>Platanthera bifolia</i>	LC, S, S8, T		1,3,4

Art	Kategori*	Naturvärdesobjekt	Delområde
Jungfru Marie nycklar <i>Dactylorhiza maculata</i> ssp <i>macculata</i>	LC, S, §8, T		2,3
Tibast <i>Daphne mezereum</i>	LC, S, T		3, 6
Nästrot <i>Neottia nidus-avis</i>	LC, S, §8,		2, 3, 4, 6
Skogsnycklar, troligen hybrid <i>Dactylorhiza maculata</i> ssp <i>macculata</i> x <i>incarnata</i> (?)	LC, S, §8, T		2
Fåglar			
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	LC, §4		6

* Skyddade arter anges som (S) fridlyst, siffran efter syftar på olika paragrafer i artskyddsförordningen, (H) Habitatdirektivet, siffran syftar på olika bilagor i direktivet. Hotkategori anges för rödlistade arter: (RE) Försvunnen (i regionalt perspektiv), (CR) Akut hotad, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad och (DD) Kunskapsbrist (Gärdenfors, U. (Ed.). 2010). S anger att arten använts som signalart i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Nitare, J. (ed.) 2010). ÅoB anger att arten använts som signalart i Ängs- och betesmarksinventeringen. ÅGP anger att arten omfattas av ett åtgärdsprogram. Typiska arter anges som (T). Ansvarsarter anges (A). Arter som saknar beteckning har av utföraren bedömts som naturvårdsintressanta. Där ingen referens anges i kommentaren svarar utförare för artuppgiften. Koordinat anges i SWEREF99.

4.9 Tillägg fördjupad artinventering

Någon orkidé-art påträffades i alla delområden. Vanligast förekommande var orkidén tvåblad som förekom i alla delområden. I övrigt förekom orkidéerna skogsknipprot, nattviol, Jungfru Marie nycklar, nästrot och en trolig hybrid mellan Skogsnycklar och ängsnycklar. Alla är skyddade enligt artskyddsförordningen §8, det vill säga nationell fridlysning. Alla är också bedömda som livskraftiga enligt den svenska rödlistekategoriseringen. Utfallet redovisas på översiktskarta (bilaga 3) och i shapefil som tillhör rapporten.

4.10 Tillägg värdeelement gammal tall

Gamla tallar påträffades inom tre delområden. Som gammal tall definierades tallar över ca 160 år som uppvisade karaktär av naturvärdesträd. Dessa har den karaktäristiska bark som äldre tallar utvecklar, så kallad pansarbark. Grenarna är ofta kraftiga och knotiga och kronans topp platt då trädet avstannat i tillväxt på höjden. Åldern har uppskattats ungefärligt. Tallarna redovisas i tabell nedan per delområde samt i karta (bilaga 4) och i shapefil som tillhör rapporten.

Delområde	Antal	Ålder	Kommentar
3	21	Ca 180-200 år	Äldre tallar har högre täthet i nordöstra delen av ytan
4	5	Ca 170-200 år	Endast dessa enstaka utanför naturvärdesobjektet
5	8	Ca 200-250	Några grövre tallar är frihuggna, ytterligare några står i anslutning till fastighetsgränser.

4.11 Osäkerhetsfaktorer

Inom ramen för tillägget fördjupad artinventering gjordes särskild ansträngning att gå över ytorna för att upptäcka orkidéer. Vid det första besöket i början av juni var växtligheten fortfarande relativt låg och bladrosetter kunde upptäckas. Vid det sista besöket 20 juni kontrollerades några arter som hunnit gå i blom för korrekt artbestämning. Alla enskilda förekomster har inte registrerats men inventeringen bör ge en rättvisande bild över i vilka delar av inventeringsområdet orkidéer förekommer. Det finns trots detta en risk att enskilda arter förbisetts, på grund av att de har små förekomster, är oansenliga eller inte hunnit utvecklas så långt vid inventeringstidpunkten och dolts i annat bladverk.

5 Källor och referenser

- ArtDatabanken 2013: *Naturvårdsarter*. ArtDatabanken Rapport 14.
ArtDatabanken, SLU.
- ArtDatabankens Artportal - www.artportalen.se
- ArtDatabankens Dyntaxa: www.slu.se
- ArtDatabankens Trädportal - www.tradportalen.se
- Gärdenfors, U. (Ed.). 2010: *Rödlistade arter i Sverige 2010. The 2010 Red List of Swedish Species*. ArtDatabanken, SLU.
- Hallingbäck, T. 1995: *Ekologisk katalog över lavar*. ArtDatabanken, SLU.
- Hallingbäck, T. 1996: *Ekologisk katalog över mossor*. ArtDatabanken, SLU.
- Hallingbäck, T. & Aronsson, G. (Eds.) 1998: *Ekologisk katalog över storsvampar och myxomyceter*. ArtDatabanken, SLU.
- Karström, M. 1993: *Indikatorarter som biologisk inventeringsmetod*. In "Indikatorarter för identifiering av naturskogar i Norrbotten [Indicator species as a biological inventory method]". In "G. A. Olsson & M. Gransberg, (Eds.), Indicator species for the identification of natural forests in the province of Norrbotten, Sweden." pp 19-96. Swedish Environmental Protection Agency Report 4276.
- Länsstyrelsernas GIS-tjänster.
- Löfroth, M. 1997: *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket 2008: *Arter och naturtyper i habitatdirektivet – tillståndet i Sverige 2007*.
- Naturvårdsverket 2011: *Svenska tolkningar Natura 2000 naturtyper: Skogar 9010-91F0*.
- Nitare, J. (ed.) 2010: *Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. 4:e rev uppl. Skogsstyrelsen.
- Nordiska ministerrådet (1984), *Naturgeografisk regionindelning av Norden*, Liber distribution.
- Påhlsson, L. 1998: *Vegetationstyper i Norden*. TemaNord 1998.510.
- Skogens Pärlor och Skogens Källa - www.skogsstyrelsen.se
- Skogsstyrelsen, 2001, *Skogsbilvägar*, Skogsstyrelsen, Rapport 81.
- Skogsstyrelsen 2013: *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen.
- Sveriges geologiska undersökning, SGU - www.sgu.se
- Swedish Standards Institute (SIS), 2014: *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning*, SS 199000:2014.
- Swedish Standards Institute (SIS), 2014: *Teknisk rapport SIS-TR 199001*.

Vi finns nära dig!

Skogsstyrelsen erbjuder ett brett utbud av produkter och tjänster inom det skogliga området. Vi har kontor över hela landet, vilket gör att vi alltid finns nära dig med en mycket god lokal kännedom. Som kund hos oss kan du alltid känna dig trygg eftersom vi är opartiska och inte drivs av ett vinstintresse.

För mer information

Ring 020-35 90 00

besök oss på www.skogsstyrelsen.se/produkter

eller maila oss på produkter@skogsstyrelsen.se

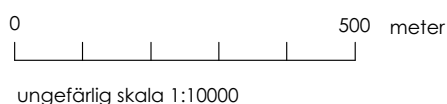

Föreslagna tomflägen

Stenskär 1:1
Östhammars kommun
Avstyckning av 4 tomter
Förslag 2017-01-12

BILAGA TILL ANSÖKAN OM PLANBESKED

kartan kompletterad med 4 tomter
2017-05-05 (område 5-6) och 2 tomter
2017-05-30 (område 6-7)

Bilaga 2: Bedömning av grönsläpp

Syfte

Som ett tillägg, *utanför naturvärdesinventering svensk standard*, gjordes en bedömning av hur växt- och djurliv påverkas av att den oexploaterade marken mellan befintliga tomter minskar. Dessa stråk av naturmark mellan avgränsade tomter kallas *grönsläpp*.

Utförande

Bedömning av grönsläpp har gjorts kring de delområden där planerade tomter riskerar att blockera nuvarande stråk av naturmark. Detta berör delområde 2-6, medan delområde 1 redan idag är avskärmat av befintliga tomter.

Förstudie utfördes för grönsläppen, på samma sätt som finns beskrivet i huvudrapporten under stycke 3.8. Särskild uppmärksamhet riktades mot artfynd i närområdet och på naturliga spridningskorridorer och vandringsstråk för växt och djurliv. Med tanke på inventeringsområdets läge vid Östersjön, med anslutande naturbetesmarker och strandängar har funktionen för områdets typiska flora och fuktgynnade arter (exempelvis groddjur) legat i särskilt fokus för bedömningarna.

Grönsläppen inventerades översiktligt i fält för att få en bild av deras funktionalitet för växt- och djurliv.

Resultat

Resultatet redovisas per delområde. De områden som bedömts är ungefärligt markerade i kartan med röda linjer (se karta nästa sida).

Den övergripande bedömningen är att fritidshusområdets karaktär, med stora inslag av naturmark på tomterna, gör att även tomtmarken i nuläget har bibehållen funktion för växt- och djurliv knutna till skog och hagmark. Detta gör att skillnaden mellan tomter och annan mark i dagsläget inte är så stor. Vägnätet med sina diken och vägområden utgör förmodligen spridningskorridorer och vandringsstråk för en del växter och djur. För många störningskänsliga arter är området redan i dagsläget för exploaterat och ytterligare exploatering i föreslagen omfattning påverkar dem därför inte.

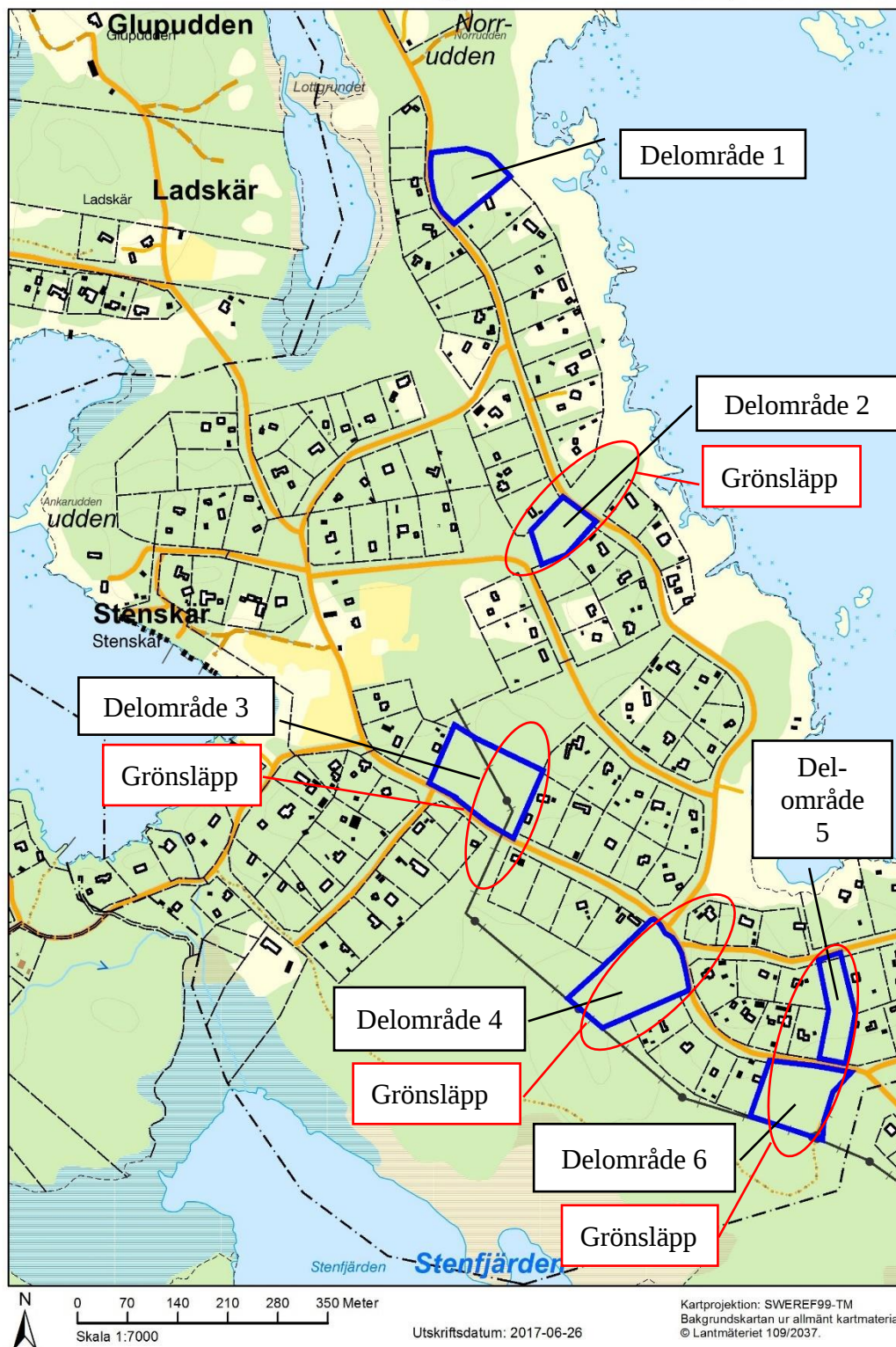
Inget av delområdena bedöms idag vara av avgörande betydelse som grönsläpp för växt- och djurliv. Delområde 2, 3 och 4 visar delvis funktionalitet som grönsläpp.

SKOGSSTYRELSEN

Inventeringsområde

Kartans mittpunktskoordinat:
SWEREF99TM (N, E) 6695648, 683329
WGS84 (Lat, Lon) 60.35569, 18.32347

Översiktskarta över inventeringsområdet där inventerade delytor är har blå yttergränser. Numrering norrifrån, observera att numreringen avviker från tomtnumreringen i bilaga 1. Bakgrundskartan ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet 109/2037.

Delområde 1

Området består i östra delen av en hållmarkshöjd (naturvärdesklassad, objekt N1) med vy över havet. Området övergår mot vägen i planare, öppen mark med glest trädskikt och inslag av vanligare orkidéer. På andra sidan vägen skärmar befintliga tomter av passage mot gammal havsvik i väster. **Bedömning av grönsläpp var därför inte aktuellt här.**

*Delområde 1, fotot taget mot V visar vy från kanten av hållmarken ut mot vägen. Koordinat 669 63 32, 68 33 32.
Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen*

Delområde 2

Området består av planterad medelålders granskog som har gallrats. Genom området går en mindre luftledning och i ledningens sträckning går även en stig som används som förbindelse mellan de två vägarna i nordöst respektive sydväst. Stigen används i första hand av människor men kan tänkas nyttjas även av djur. Vanligare orkidéer växer i dikeskanter och fuktigare ytor inom området. Området bildar tillsammans med mark på andra sidan vägen ett grönsläpp med kontakt mot vattnet. Området mellan väg och vatten är kraftigt utglesat med lämnade lövträd. **Bedömning:** Området kan möjligen ha viss funktion som stråk mot vattnet via diken och fuktstråk. En exploatering som medför minskat grönsläpp påverkar i första hand de människor som nyttjar stigen och har begränsad påverkan på växt- och djurliv.

*Delområde 2, fotot taget mot SV och visar stigen längs luftledningen. Koordinat 669 58 03, 68 34 71.
Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen*

Delområde 3, fotot taget mot NO och visar stigen och skymt av det genomhuggna området närmare vattnet. Koordinat 669 58 03, 68 34 71. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Delområde 3

Området består längst i väster av halvöppen björkskog med kalkgynnad flora och stort inslag av vanligare orkidéer. De två sydöstra tomterna domineras av tallskog, närmare vägen på planare mark, i norra kanten med inslag av hällar och fler äldre träd (punktredivisas i bilaga 4). Grönsläppet är framför allt funktionellt i områdets östra kant. Här går en mindre ledningsgata och terrängen är öppnare med inslag av torrbacksflora. Ledningsgator har ofta funktion som spridningsstråk för växter och djur, från insekter till större djur. **Bedömning:** En exploatering som medför minskad möjlighet till spridning för växter och djur i anslutning till ledningsgatan kan påverka växt- och djurliv i måttlig omfattning.

Delområde 3, fotot taget mot NNO på den lövdominerade delen. Koordinat 669 54 58, 68 33 18. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Delområde 3, fotot taget mot NNO på den barrdominerade delen, den mindre ledningsgatan ligger strax utanför bild till höger. Koordinat 669 54 02, 68 33 62. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Delområde 4

Området består inom den planerade tomten till övervägande del av trivial medelålders barrskog. Närmare ledningsgatan i områdes södra kant finns en äldre skog på hållmarkshöjd (naturvärdesklassad, objekt N2). I södra delen, i huvudsak utanför planerad tomt, finns större inslag av kärr och fuktig mark och här är flera orkidéarter påträffade. Här finns den huvudsakliga funktionen som grönsläpp och spridnings-/vandringskorridor. Nordväst om delområdet ansluter väg med dikeskanter och smala skogsremсор på vardera sida (se bild nedan). Inslagen av kärr i södra kanten av delområde 4 kan förstärka detta grönsläpp och ihop med vägkanter och diken ge möjlighet för fuktkrävande arter av djur och växter att sprida sig i stråket Stenfjärden-Kolbottenviken, även om hållmarkshöjden delvis bryter av denna förbindelse **Bedömning:** En exploatering i södra delen av delområde 4 kan påverka djur och växtliv i måttlig omfattning. Den norra delen av delområde 4 har mindre betydelse som grönsläpp.

*Delområde 4, fotot taget mot NO med området i ryggen, mot Kolbottenviken. Koordinat 669 52 53, 68 36 19.
Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen*

*Delområde 4, fotot taget mot SV från vägen in mot planerad tomt. Koordinat 669 52 53, 68 36 19.
Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen*

Delområde 4, fotot taget mot SSV och visar den fuktigare sydöstra delen av delområdet. Koordinat 669 51 97, 68 36 43. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Delområde 5 och 6

Båda delområdena ingår i ett grönsläpp. Delområde 5 sträcker sig över en mindre höjdrygg och består av barrskog. I sydslänten har skogen glesats ut för att gynna några grövre tallar. Inslag av torrbacksflora och kalkgynnad flora. Några äldre tallar punktreddovisas inom tillägget värdelement. Delområde 6 är tidigare öppen mark som till största delen är planterad med gran. Närmast vägen björkdominerat med lundflora. I söder ansluter delområde 6 till en restaurerad hagmark. I norr finns ett smalt stråk mellan tomter vidare mot vattnet. Viss funktion som spridningskorridor för i första hand växter finns, främst i anslutning till dikeskanter och vägar. **Bedömning:** En exploatering av området medför obetydlig påverkan på växt- och djurliv. Ett naturligt fuktstråk med inslag av alsumpskog mellan Stenfjärden och Östersundet finns strax sydost om detta grönsläpp. Detta stråk har troligen mer betydelse.

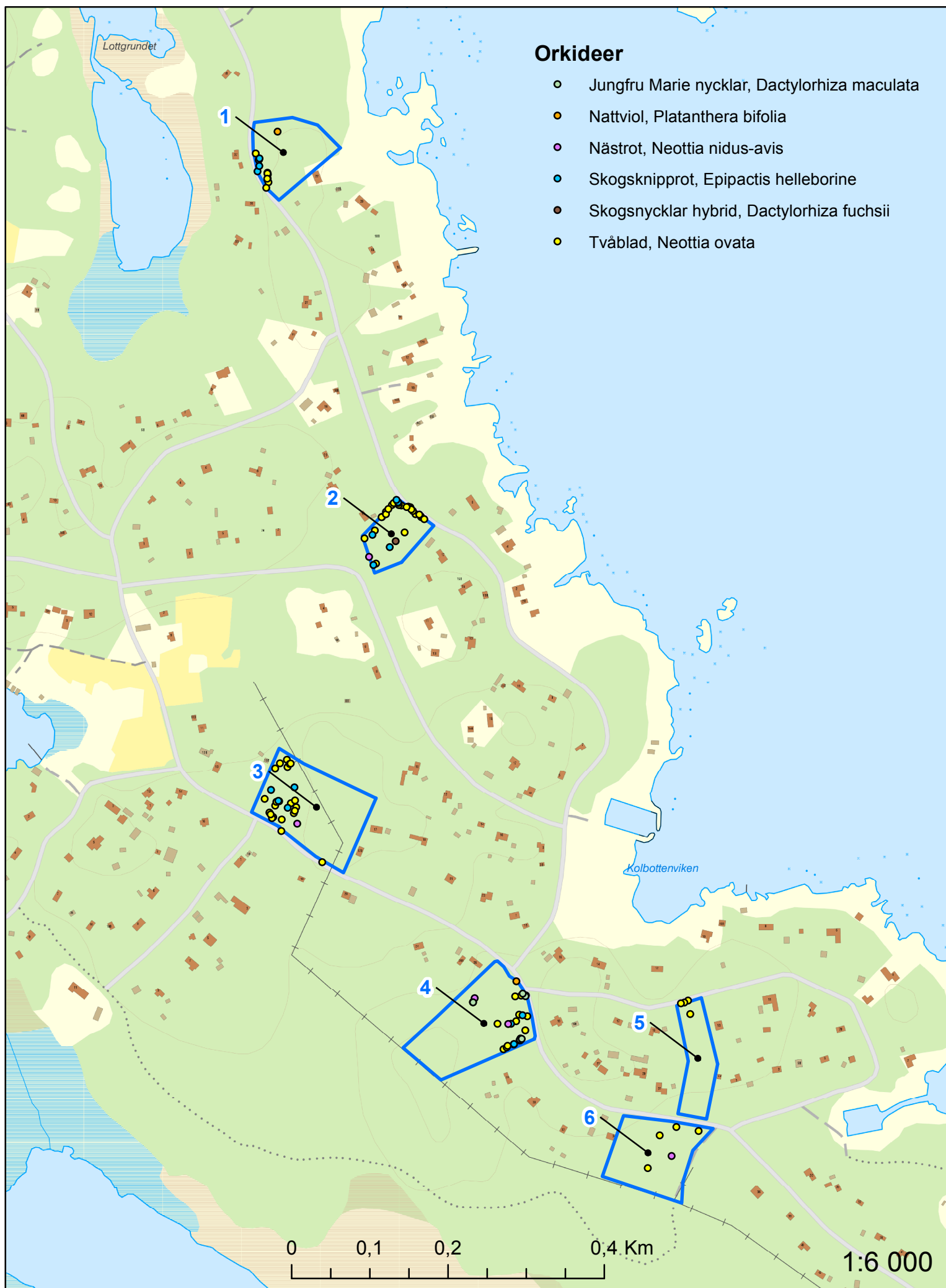

Delområde 5, fotot taget från vägen mot N och visar de frihuggna tallarna och slutningen mot den mindre höjdryggen. Koordinat 669 50 64, 68 38 53. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

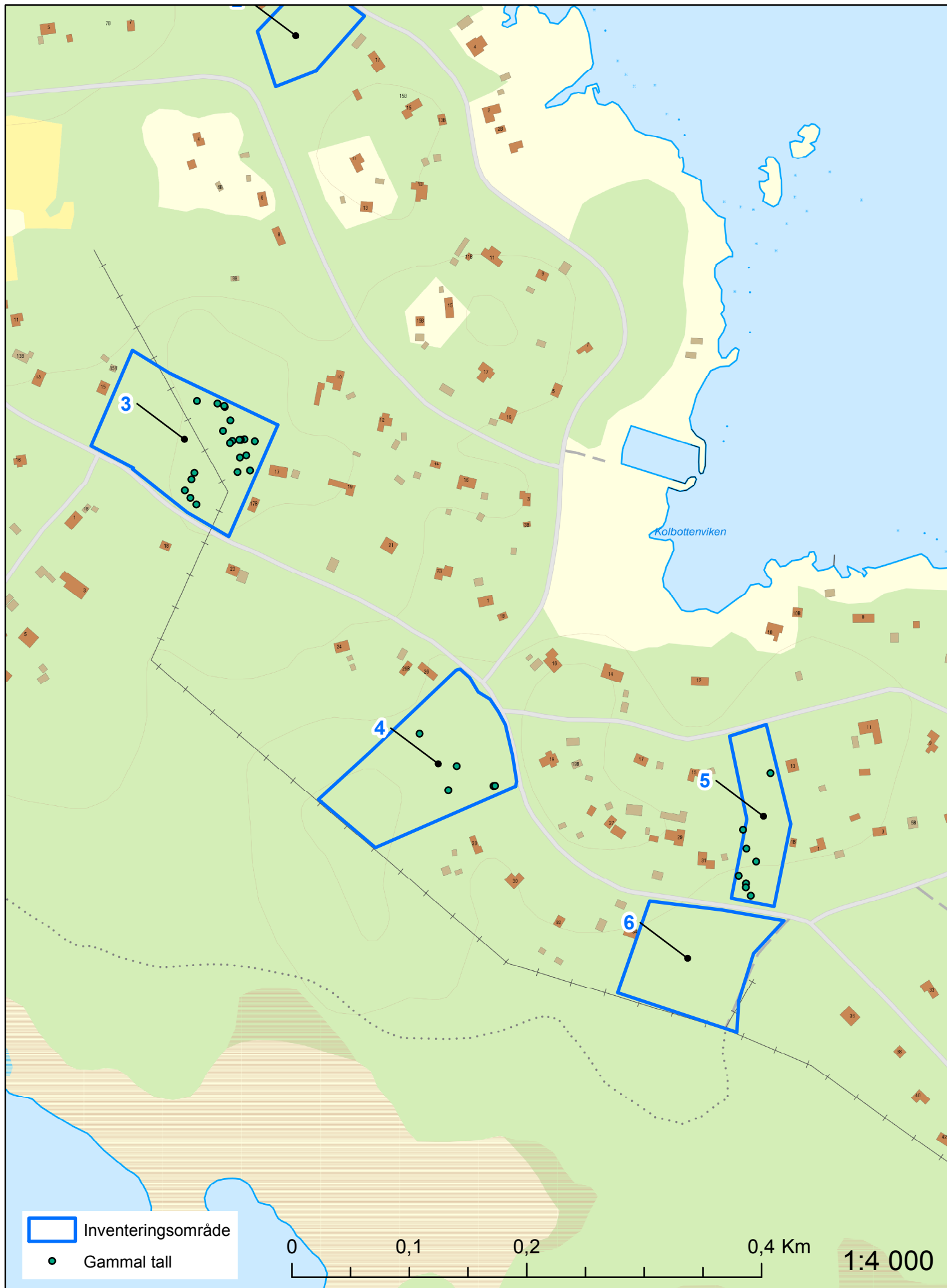

Delområde 6, fotot taget mot V i gränslinjen mellan lövdominerad del och grandominerad del. Koordinat 669 50 35, 68 38 16. Foto: Ellen Salomonsson, Skogsstyrelsen

Tillägg fördjupad artinventering: Orkidéer

Tillägg värdeelement: Gammal tall (utanför naturvärdesobjekt)

Inventeringsområden och naturvärden

